

Met de melkveeacademie op bustoer

Buiten de comfortzone

Een inspirerende bustoer voor docenten melkveehouderij. Dat was de bedoeling. Veel verrassing, geheel buiten de hokjes en uitermate prikkelend. Start en finish: IJsselkade Deventer.

“Je moet de leerlingen ophalen bij het busstation waar ze staan”, zegt Maarten Bootsma, docent drama aan de pabo van het Saxion College. Hij zit op een stoeltje op de bovenverdieping van het Kunstpaleis in Deventer. Een enorme danszaal met een podium, muziekinstrumenten, rekwisieten, sofa’s, een schaakbord op de vloer en heel veel

kleurrijk materiaal dat niet direct een functie of betekenis heeft. Op de trap naar de zaal staan honderden schoenenparen in allerlei vormen, maten, stoffen en kleuren. Het Kunstpaleis stemt direct al vrolijk.

Rondom Bootsma zitten veertien docenten in een halve kring. Uitermate geïntrigeerd. Ze hebben zich net totaal bui-

ten hun ‘comfortzone’ begeven. Bewust blikken ontweken, elkaar aangeraakt of zonder dat hun spelpartner wist wat er aan de hand was, een bepaalde afwijking gespeeld. Het voelde vreemd en onwennig. Wat Bootsma wilde laten zien is dat je houding gedrag oproept bij anderen. “Denk je: ‘wat zijn die leerlingen lastig’, dan zou de oorzaak heel goed bij jezelf kunnen liggen.”

Hij laat zelf twee uitersten zien. Eerst aarzelend en schouder naar beneden, heel onzeker, en vervolgens arrogant en veel te zelfverzekerd. Geen van tweeën een goede start voor interactie en communicatie, want zo’n houding roept medelijden of verzet op. Het is het verschil tussen laag en hoog, tussen je de mindere voelen of de meerdere. Iets wat in elke menselijk contact zit, maar waar je je niet altijd bewust van bent.

Brand

“Ik geef drama”, zegt Bootsma. Zijn toneelstukken gaan over heftige thema’s zoals zinloos geweld, loverboys of het gevaar van een webcam. “Rottigheid,” zegt hij, “want dat spreekt aan.” Waarom? “Leerlingen zijn vaak onzeker. Je probeert ze in het onderwijs naar het ‘veld van zekerheid’ te brengen; en dat werkt het beste als je ze het gevoel geeft dat ze daar zelf gekomen zijn.” Hoe doe je dat? “Stel je voor, een groep leerlingen. Dan roep je: de bovenverdieping staat in brand en er zitten allemaal oudjes.” Bootsma zet grote ogen op en brengt z’n handen naar zijn haar. “Wat moeten we doen? Iedereen komt met oplossingen. Hup, naar boven. Naar buiten. Water halen. Brand gillen. Kleren uit. Ramen open, ramen dicht. Dat bespreek je, alles is goed, en dan zorg je dat

Docent on tour

De Melkvee Academie is een landelijk netwerk van melkveehouders. Het motto is boeren leren van boeren. De junior Melkvee Academie is gericht op het onderwijs: daarin leren leerlingen en studenten van boeren. Er wordt samengewerkt met verschillende opleidingen, er zijn onderwijscoaches aangesteld (veehouders die goed kunnen begeleiden en gastlessen willen verzorgen) en docenten ontmoeten elkaar.

Bijvoorbeeld in de bustoer van donderdag 28 mei. De organisatoren wilden de docenten melkveehouderij eens helemaal uit de ‘hokjes’ van hun eigen sector halen. Met dat oogmerk werd een programma opgesteld. Dat programma begon aan de IJsselkade in Deventer. Een bezoek aan het Kunstpaleis waar pabo-manager Irma Fuchs (Saxion College) en dramadocent Maarten Bootsma vertelden wat de onderwijsvisie van de pabo is en hoe er gewerkt wordt aan houdingsaspecten.

Het tweede onderdeel betrof een bezoek aan Ekro, een kalfsvleesproducent in Apeldoorn. Ekro, waar niet alleen de praktijk, maar ook het theorieel deel voor bbl’ers binnenshuis worden geregeld, werd door SVO (opleidingspartner voor bedrijven in de verssector) verkozen tot leerbedrijf van het jaar in 2007. Van daaruit vertrok de bus naar het melkveebedrijf van Liesbeth Grijzen. Zij is onderwijscoach geweest.

In de bus onderhielden Catharinus Wierda, LTO Noord, en Presley Bergen, Beter Onderwijs Nederland, de toerdeelnemers. Frens Schuring - docent op het Groenhorst College Dronten – en samen met Jeroen Nollens - CAH Dronten – organisator van de toer, is heel tevreden over de dag. “Het zou nog mooier geweest zijn als er meer docenten mee waren geweest.”

Maarten Bootsma, dramadocent pabo, legt uit

ze er als held uitkomen. Daar worden ze sterk van.”

De docent die flexibel is, die soms een hoge status tegenover de leerlingen heeft en soms een lage, is volgens Bootsma het sterkste. De vraag is dan: hoe kun je zo flexibel worden? Of: als ik aardig doe in de klas, word ik dan wel aardig gevonden? Waarom niet? Je moet je aannames voortdurend onderzoeken, maant Bootsma. “Je ziet wat je denkt te zien en je zoekt bewijzen die passen bij de beelden die je hebt. Denk je vantevoren: ik heb gehoord dat hij een arrogant iemand is, dan zie je daar allemaal tekenen van. ‘Zie je wel dat hij arrogant is’, maar misschien komt het wel helemaal door jou.”

“Degene die het beste zijn aannames ter discussie kan stellen is flexibel”, concludeert Bootsma. “Kun je dat, dan wordt het onderwijs weer leuk.” En vervolgens vertelt hij, heel meeslepend, het verhaal van de kleren van de keizer. Over aannames gesproken.

Vrouwenbuste

We zijn op bezoek bij de pabo. De school zit al 132 jaar in Deventer. Vroeger kwamen de jongens naar wat toen nog de kweekschool heette, met een verplichte hoed. Ze moesten in hun kosthuis ook de beschikking hebben over een piano, vertelt Irma Fuchs, onderwijsmanager. “Nu zijn er tussen de 700 studenten bijna geen jongens meer, en als ze komen dragen ze een pet en een ipod.”

Terwijl ze vertelt over de negatieve media-aandacht voor de pabo's - want studenten aan deze 'knip- en plakacademie' zouden niet kunnen spellen en rekenen - drinken we koffie aan een prachtige tafel met vorstelijke kikkers, kaarsjes en een vrouwenbuste met wimpers, sjalen en kralen. Ogen tekort in het paleis van Jozka en Maria, gastvrouw en gastheer en bovendien troubadours die straks speciaal voor ons gaan zingen.

Maar eerst terug naar de pabo, die zoals elke lerarenopleiding iets dubbels heeft. Want een docent aan de pabo is niet al-

leen docent, maar ook een voorbeeld voor de studenten. Didactiekoverdracht in woord en in daad. “Ook die pabo werd een paar jaar geleden overvallen door de competentiehype.” De scepsis druipt van de formulering, want, zegt Fuchs, “we hebben ertegen aangehikt en we zijn voorzichtig ingestoken. We hebben het niet zo op die competentiegerichtheid en ook niet zo erg op vraagsturing.” Maar, zegt ze, de praktijk moet wel leidend zijn. Bijvoorbeeld in een beroeps-taak zoals: geef een ideale les en laat zien hoe je daar in tien weken tijd toe gekomen bent. Met impliciet de vraag: wat is voor jou de ideale les? De wekelijkse stage geeft volgens Fuchs beter dan de blokstages van het precompetentietijdperk wel een “hele mooie transfermogelijkheid” van theorie naar praktijk en andersom. Een van de positievere aspecten van de onderwijsvernieuwing.

Bijval

Natuurlijk moet je onderwijs vernieu-

Gerrit-Jan Gouwman, personeelsfunctionaris Ekro (met hoed), leidt de excursiedeelnemers door de vleeskalverenfabriek; midden Presley Bergen (BON)

wen, erkent Fuchs. De student is lang niet meer dezelfde als 132 jaar geleden. Taal en rekenen is inderdaad een aandachtspunt. “En verder zijn ze niet heel snel idealistisch te noemen. Ze hebben een beetje de neiging om vermaakt te willen worden. Daarom gaan al die con-

‘Ze hebben een beetje de neiging om vermaakt te willen worden.

Daarom gaan al die concepten als vraagsturing en zelfsturing de mist in’

cepten als vraagsturing en zelfsturing de mist in. Misschien past het ook niet bij de leeftijd.”

Er is nog veel nadruk op kennis. Daar is aan vastgehouden, zegt Fuchs, en uiteindelijk is de relatie met stagescholen intensiever en de studententevreden-

heid is gestegen. “Bij dit alles is ons motto ‘mens ken uzelve’. Ik denk dat het daar altijd wel om draait.”

Dat is het verhaal van de pabo. De aoc-docenten melkveehouderij knikken en denken aan hun eigen school. Hoe is het daar en hoe zou ik willen dat het daar is? Later, als Presley Bergen van Beter Onderwijs Nederland in de luxe toerbus die de docenten van Deventer naar Apeldoorn en Lettele brengt, met hen in gesprek gaat, krijgt hij veel bijval. Zo hoor ik. De zorg van BON over een dreigende afbraak van kennis wordt blijkbaar breed gedeeld.

“Natuurlijk willen de studenten wel keuzes kunnen maken”, besluit Fuchs, “en die ruimte bieden we ook. Maar het mooiste is als een docent kan inspireren. Want onderwijs hangt aan mensen. Dat blijft.”

Bloed

En zo zijn we terug bij het doel van vandaag. Want een docent die kan inspireren moet misschien wel eerst worden geïnspireerd. Deze bustoer is daarvoor bedoeld. En Maarten Bootsma, Presley

Bergen, Jozka en Maria, Irma Fuchs helpen daarbij.

Hoe ik dan het bezoek aan Ekro in Apeldoorn, een van de grootste kalfsvleesproducenten, en ook leerbedrijf voor mbo'ers, moet plaatsen, weet ik niet. Per minuut sterven er zeker tien kalveren; een tel later hangen ze aan een haak. Het is koud binnen, vanzelfsprekend. Hygiënisch en lawaaierig. En ook gastvrij en open.

En er wordt hard gewerkt; af en toe heeft een Ekro-medewerker tijd voor een knipoog of een glimlach. Maar verder is het bloed, messen, vlees. De rondleiding gaat in omgekeerde volgorde. Pas op het eind zijn de kalveren, bij binnenkomst aan de Ekro-poort maximaal twaalf maanden oud, herkenbare vleesproducenten geworden. “Over comfortzone gesproken”, fluistert een van de deelnemers aan de rondleiding met een blik op de ontvelde kalfskoppen die aan een haak boven ons langs bewegen.

Oogcontact

Het is ongetwijfeld toeval, maar de personeelsfunctionaris van Ekro, Gerrit-Jan Gouwman, erkent op een vraag van Bergen of ze blij zijn met cgo, dat ze het er niet zo heel erg op hebben. Hebben jullie het zo uitgezocht, vraag ik Frens Schuring, organisator van de bustoer. Gouwman verklaart dat hij voor Ekro houding en gedrag van nieuwe medewerkers belangrijk acht, “maar of het onderwijs die opvoedingstaak op zich moet nemen, vraag ik me af. Ze kunnen zich beter concentreren op kennis en vaardigheden.”

“Het gaat goed met BON”, zegt Bergen even later. “We krijgen meer invloed op de politiek. De grootste tegenstand zit bij het onderwijsmanagement en dan vooral op het niveau van CvB's.”

De bus weer in. “Als beginnend docent zit ik vaak in onzekerheid”, vertelt Margot Sprenger daar. “Buiten die comfortzone.” Sprenger is docent melkveehouderij op het Groenhorst College Dron-ten. En ze reageert op het verhaal van dramadocent Bootsma. “Ik heb nooit echt met houding geoefend, maar ik zal nu wel meer letten op oogcontact bij het begin van de les en de manier waarop je gaat staan.” □